

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง คำสรรพนาม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๔)
รายวิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ใบความรู้
“คำสรรพนาม”

ความหมายของคำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนาม

หน้าที่ของคำสรรพนาม

คำสรรพนามทำหน้าที่ได้เช่นเดียวกับคำนาม

ชนิดของคำสรรพนาม

คำสรรพนาม มี ๕ ชนิด ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม คำสรรพนามถาม คำสรรพนามชี้เฉพาะ คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ และคำสรรพนามแยกฝ่าย ดังนี้

๑. คำบุรุษสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้ระบุแทนบุคคล (สัตว์ ต้นไม้ วัตถุ หรือความคิด) เพื่อบอกว่าเป็นผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย หรือผู้ที่กล่าวถึง แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด

๑.๑ คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้แทนผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน กระผม

๑.๒ คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้แทนผู้ที่พูดด้วย เช่น เธอ คุณ ฝ่าบาท

๑.๓ คำสรรพนามบุรุษที่ ๓ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึง เช่น เขา ท่าน พระองค์

คำบุรุษสรรพนามในแต่ละภาษาสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมและการมองโลกที่แตกต่างกัน คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมการใช้ภาษาหลายประการ ได้แก่ แสดงสถานภาพ ความอาวุโส เพศ ความสุภาพ ความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง หรือผู้ที่กล่าวถึง

๒. คำสรรพนามถาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนาม และใช้แสดงคำถามในขณะเดียวกัน ภาษาไทยมีเพียง ๓ คำ ได้แก่ ใคร อะไร ไหน เช่น

- ใครเขียนจดหมายฉบับนี้

- เธอกำลังทำอะไรอยู่

- ไหนขนมที่เธอซื้อมา

๓. คำสรรพนามชี้เฉพาะ คือ คำสรรพนามที่ใช้บอกระยะใกล้ไกล มี ๘ คำ ได้แก่ นี้ นั้น โน่น นู่น นี้ นั้น โน่น นู่น

- นี้ นั้น โน่น นู่น ใช้ตามหลังกริยา หรือขึ้นต้นประโยคก็ได้ เช่น

ดูโน่นซิ

นี่กระเป๋າของใคร

- นี้ นั้น โน่น นู่น ต้องใช้ตามหลังคำบุพบทเสมอ เช่น

ตรงนี้ไม่ควรวางของ

มีอะไรอยู่บนนั้น

ใบความรู้

“คำสรรพนาม” (ต่อ)

* ข้อควรระวัง “คำสรรพนามชี้เฉพาะ” มีรูปซ้ำกับ “คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม ดังนั้น การพิจารณาว่าเป็นคำชนิดใด จึงต้องพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏในประโยค คือ “คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ” ใช้ตามหลังคำนามและปรากฏติดกับคำนาม หรือปรากฏหลังคำนาม โดยมีคำลักษณนามคั่น แต่ “คำสรรพนามชี้เฉพาะ” จะใช้ขึ้นต้นประโยคหรือปรากฏหลังคำกริยาหรือคำบุพบท เช่น

คำสรรพนามชี้เฉพาะ

- นี้ของใคร
- ตรงนั้นอยู่ไกลออกไปมาก
- ที่นั้นมีนักเรียนไม่กี่คน

คำบอกกำหนดชี้เฉพาะ

- หนังสือนี้ของใคร
- เกาะนั้นอยู่ไกลออกไปมาก
- โรงเรียนนั้นมีนักเรียนเพียงไม่กี่คน

๔. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ คือ คำสรรพนามที่ไม่ระบุหรือกำหนดแน่นอนว่าหมายถึงผู้ใด อะไร สิ่งใด หรือสถานที่ใด ได้แก่ ใคร อะไร ไหน เช่น

- เรื่องนี้เขาไม่ได้บอกใครเลย
- เขาจะพูดอะไรก็เรื่องของเขา
- อยู่ไหนก็ไม่สะดวกเท่าบ้านเรา

“คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” แม้จะมีรูป ใคร อะไร ไหน เหมือน “คำสรรพนามถาม” แต่ก็มีเนื้อความแตกต่างกัน คือ “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” จะมีเนื้อความเป็นประโยคบอกเล่า แต่ “คำสรรพนามถาม” จะมีความหมายเป็นประโยคคำถาม

“คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” อาจมีรูปซ้ำกับ “คำบุรุษสรรพนาม” บางคำ ได้แก่ ท่าน เรา เขา (แต่จะมีความหมายต่างกัน) หรืออาจอยู่ในรูปคำซ้ำ ได้แก่ ใคร ๆ อะไร ๆ ไต ๆ อื่น ๆ เช่น

- เขาลือกันว่าพี่ชายของเธอน่ารัก
- เทศกาลสงกรานต์เราเล่นสาดน้ำกันทั่วประเทศ
- ใคร ๆ ก็ชอบเค้กร้านนี้
- แม่ครัวซื้อผัก หมู ไข่ และอื่น ๆ

* ข้อควรระวัง “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” บางคำ เช่น อื่น ไหน มีรูปซ้ำกับ “คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ขยายคำนาม ดังนั้น การพิจารณาว่าเป็นคำชนิดใด จึงต้องพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏ ในประโยค คือ “คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ” ใช้ตามหลังคำนามและปรากฏติดกับคำนาม หรือปรากฏหลังคำนาม โดยมีคำลักษณนามคั่น แต่ “คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ” จะใช้ขึ้นต้นประโยค หรือปรากฏหลังคำกริยา หรือคำบุพบท เช่น

คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

- ฉันชอบเค้ก ลูกอม และอื่น ๆ
- ผมนอนไหนก็ได้ทั้งนั้น

คำบอกกำหนดไม่ชี้เฉพาะ

- ของขึ้นอื่น ๆ มีคนจองแล้วทั้งนั้น
- บ้านไหนถูกใจขึ้นก็ให้ไปแจ้งความเสีย

ใบความรู้

“คำสรรพนาม” (ต่อ)

๕. คำสรรพนามแยกฝ่าย คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามที่อยู่ข้างหน้า เพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่ายหลายส่วน แต่ละฝ่ายแต่ละส่วนแยกกันทำกิจริยาใดกิจริยาหนึ่งหรือมากกว่าคำสรรพนามแยกฝ่าย มี ๓ คำ ได้แก่ ต่าง บ้าง กัน

ต่าง : ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายทำกิจริยาเดียวกัน

- เรา**ต่าง**คน**ต่าง**อยู่จะดีกว่า

บ้าง : ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายทำกิจริยาต่างกัน หรือเป็น

กรรมของคำกิจริยาต่างกัน

- นักเรียนเหล่านั้น **บ้าง**ก็นอน**บ้าง**ก็นั่ง

กัน : ใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามข้างหน้า เพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่าย แต่ละฝ่าย

ทำกิจริยาอย่างเดียวกันกับอีกฝ่ายหนึ่ง

- พวกเขาโกรธ**กัน**แล้ว

- พี่น้องคู่นี้ก็ช่วยเหลือ**กัน**เสมอมา